

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Doležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Odborova seja kat. tisk. društva bila je 19. nov.
Stolni kaplan č. g. J. Heržič je svoj izstop iz od-
bora naznanil. Č. g. prof. Škuhala se je opravi-
štvu „Slov. Gospodarja“ odpovedal. Obema č. g.
gg. odbo- izreka dolžno zahvalo za nju nevtrudno
poslovanje. Potem odbor izvoli č. g. stolnega ka-
plana Fr. Hirtija za društv. denarničarja in č. g.
doktoranda J. Mlakarja za opravnika „Slov. Gosp.“
ter mu odloči 150 gld. letne nagrade. Odbor.

Proslavljanje g. dr. Bleiweissa v ptujski čitalnici.

[Izviren dopis.] Tudi naša čitalnica napra-
vila je g. Dr. Bleiweissu na čast v nedeljo dne
17. nov. veselico, pri kateri se je govorilo, pevalo,
igralo in nazadnje se ve da tudi plesalo. Da bo
se pevski in muzikalni del veselice pod vodstvom
izvrstnega mojstra, vrlega narodnjaka g. Stöckelja
prek in prek dobro dognal, bilo se očakovalo, in
itak se je vse očakovano daleč prekosilo, tako,
da si drugo ne moremo, kot izreči željo in prošnjo
do g. St., naj nas skoro zopet s čim podobnim
razveseli. Slavnostni govor imel pa je g. prof.
Žitek in sicer blizu takole: „Vzrok, zavolj kterega
smo se danes tako mnogobrojno sešli v teh pro-
stornih, prijaznih dvoranah, jeste obhajanje sve-
čanosti neke posebne vrste, svečanosti narodne,
svetka hvalečnosti celega slovenskega naroda pre-
ma možu za Slovenstvo neizmerno zasluženemu.
„Narod, ki ne umi čislati in poštovati svojih vel-
javnih možev, tak narod nije vreden, da mu se kaki
izvrstnjaki rodijo.“ Tako piše veleumni Nemec Göthe.
Med prednje in najlepše dolžnosti vsakega naroda
spada tedaj: slaviti in odlikovati svoje za domo-
vino zaslužene sine. Tudi slavni pesnik česko-
slovanski Jan Kollár peva v 217. svoje velikanske
epopeje „Slavy Deera“ takole:

Imeno i prach svojih mužů hlavných
Eti Vlah, Nemec, Francouz, Anglove,
I my vlastenci i bratrove:
Slavme slavně slavu Slavno slavných.

V teh vrstah poziva bistrovidni sokol tatran-
ski na poseb nas Slovane, ne zaostati za Lahji,
Nemci, Francozi in Angleži, ampak slavno slaviti
in častiti svoje slavne umrle. In mi nismo celo
prečuli tega poziva. Mali naš narodci ne more
sicer zaradi malobrojnosti svoje pogostem imeti
prilik takih narodnih svečanostij obhajati; ali itak
se je za naših dni že nekolikokrat celi slovenski
narod v svečano opravo oblekel, praznovajoč ne-
umrle zasluge onih svojih veljakov, ki so se ne-
prestano trudili in po celem svojem življenju vse
svoje moči žrtvovali, da bi zdramili svoje rojaki
iz dolgega spanja, in prebudili njih na cenitev
samega sebi in na marljivo delovanje. Tako sešli
so se na Svečnico l. 1858 odlični narodnjaki iz cele
Slovenije na Kranjskem, blizu Ljubijane, v Šiški
pri Žibertovem hramu, v kojem se je 100 let po-
prej narodil Valentin Vodnik, taisti čudni pušav-
nik, ki je „v odljudni gošavi sam za se živel,
in v letih neugodnih okrog je pel.“ Nekoliko
ur od Šiske na sever bil je 3. julija l. 1852 tudi
zastopan ves naš narod na pokopališču v starem
Kranju in hvaležno venčal opleteni spominek milo-
tožnega sladkogrlega slavca, ki je dotlej „dok ni
v grobu vtihnul“, le samo tako pel, „kakor Bog
mu grlo stvaril“. Tam v obziru slovenskega veli-
kana sivega Triglava bili so prvokrat se sku-
pili domoljubi iz vseh končin Slovenije, tugovajoči
po onem v celem 50letnem življenju nesrečnem
pevcu, kojemu se je le samo edna edina želja
spolnila: „da v zemlji domači mu truplo leži.“
Zopet le samo nekoliko ur še dalje na sever, v
Rožnoj dolini na koroških tleh, zbrali so se 13.
avg. l. 1876. od vseh strani izvrstni možje našega
naroda k svetkovini, kakoršne slovenska Koroška
dežela gotovo še ni videla od onega časa, odkar
je slovesno vstanovljenje slovenskih vojvodov na
Gospesvetskem polju prenehalo. Povod onemu
shodu bilo je blagoslovljenje spominka nad grobom
neutrudljive bčele na njive slovenskega uma in
znanja, mnogo prerano umrlega profesorja Antona
Janežič-a. In tudi v sedajnem letu, še le pred
nekolikimi meseci, bili smo se sešli v našoj Šta-

jerskoj deželi, v sosednem Mariboru, in jokali se nad ož že šestnajst let trohnečimi kostmi našega nepozabljivega ljubljene, apostolskega Antona Martina Slomškega. Uteha bila nam, da smo se srčno radovali nad krasotoj mojsterskega mramorkipa predstavljajočega nam velikega pokojnika. Toda pokoj in večnaja pamjat preselivšim se iz tega sveta! Velikim našim mrtvim bodi zemljica lahka, mi pa se obrnimo k živim izklikovši s Kolárom: „Umlkni ticha u budoucnost patří žalosti!“ in zapomnimo si dobro globoki smisel rečih tega od samega Boga navdušenega pesnika:

„Ne z mutného oka, z ruky pilné nádeje kvitne,
Tak jen muže i zle, stati se ještě dobrým.“ —

Tedaj ne solznato oko, ampak pridno delavna roka onakih možev, kot je na primer roka onega, kojega sedemdesetletnico mi danes obhajamo, zamore sčasom popraviti, kar je naš narod skozi stoletja zamudil.

Mož, kojemu na čast smo se mi danes tukaj skupili, nije kak bogatin ali mogočen velikaš, niti kak zmagovalec vojskovodja, ampak samo zmeren pisatelj in učitelj svojega ljudstva, ali uprav po tem eden iz največjih dobrotnikov našega naroda. In narod naš umel je tudi ceniti ogromne zasluge, koje si je veliki dobrotnik njegov gospod Dr. Janez Bleiweiss za demovino zadobil. Najbolji dokaz temu je priimek, kojega je slovenski narod svojemu učitelju in voditelju pridodal, priimek, s kojim njega venča in sebe diči, sladki priimek: „Oče“. Dela očeta Janeza Bleiweissa so vsa sami zlati listi v knjigi našega naroda. Oče Janez Bleiweiss oživotvoril je dve misli ali ideji: Prvič: združiti razne pravopise in razna podnarečja, v kojih se je do onihmal pisalo, v eden edini pravopis in eden edini pismeni jezik. V ta namen počel je izdavat podučljivi časopis za prosti narod, tjednik izhajajoči še do denešnjega dne, celemu slovanskemu svetu dobro poznane „Novice“. Na videz mala ideja, no itak od neskončne važnosti za duševno življenje našega naroda, kajti ž njoj nas je vže zvezal z našimi brati na severu in jugu. Druga ideja očeta Bleiweissa je: združiti razkosane ude našega naroda v edno edino, krepko življenje imajočo, administrativno celoto, pod mogočnim in sjajnim žezlom slavno vladajoče naše dinastije habsburške. Kralji oskrbujejo, rekel je nedavno pri zgodnji priliki nek slavni govornik česki, vojake svoje z uniformami, bogatini in velikaši služebnike svoje z leskajočimi livrejami, očetje novih idej oblačijo pa cele narode v uniformo svojega duha in sčasoma korakajo tudi mogočni vladatelji ponosno v livreji onih novih misel. In tako hasni veleumno stvarjanje in mirno neprestano delovanje voditeljev naroda domovini pogostoma mnogo več, nego na tisoče smrtonosnega orožja. V početku bila je beseda ali ideja. Prva beseda očeta Janeza Bleiweissa, namreč ona glede samo ednega pravopisa in samo ednega književnega slovenskega jezika,

je v kratkih letih meso postala, kako je lahko razvideti iz prvih tečajev „Novic“. V „Novicah“, namenjenih v prvoj vrsti kmetom in rokodelcem, umel je Bleiweiss združiti gotovo vse do onaj razškrupljene duševne sile našega naroda. Modremu postopanju Bleiweissovemu posrečilo se je staro Bohoričico, v katerej so „Novice“ izhajati počele, v kratkem času poltretjega leta celo po rahlem brez vsega siljenja odstraniti, in mesto nje prikladnej Gajev, ali prav za prav česki, pravopis v rabo spraviti, in tako stopiti v ožjo zvezo s Hrvati in Čehi, s tem, da od onaj oni naše, mi pa njihove knjige ležej čitamo. Četrtiletnik „Novic“ počemši z novim letom 1846 je že ves v novem pravopisu tiskan. (Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Naši travniki, kaki so in kaki bi morali prav za prav biti.

M. I. Razne pične trave. Imenitna senokošna trava je vonjavka ali dišeča trava (Wiesenrueckgras, Lavendelgras, Antoxanthum), ki senu in mrvi sploh prijeten duh podaja. Živini je ta lavendelovemu duhu podoben duh zelo prijeten. Trava se sicer močno razrašča, vendar pa ostajajo bilke le bolj pritlične in trava ne daja dosti podkoso. Ta rastlina raste skoraj v vsakem podnebju, ljubi pa pred vsem drugim suho podnebje in ilavnato peščeno zemljo. Rastlina je jedna najbolj prigodnih travnih sort. Ko pa entkrat ocvete, postanejo bilke slamnate in živina jih ne mara več. Sama za se se ne more zasejati, vendar pa bi ne smela na nobenem umetnem travniku in paši manjkati. Na oral je zadosti 4–6 lotov semena, ki je prav lahko. Koristna in redivna travna sorta je sepeca (Schilfgras, Rohrglanzgras Scirpus silvaticus). Po naših krajih je pa še ova premalo poznana. Da si tudi trava le po močvirnatih travnikih naravno raste, vendar pa celo v peščenati zemlji stori prenese tudi močno sušo, in krave, postanejo po nji posebno mlečne. Krmina vrednost njena presega redivno moč več drugih pičnih trav, daje rano pa tudi pozno mrvo in se sme 3krat na leto kositi. Ta trava se more po semenu in po sajenicah zaplojati in se more jeseni in spomladi sejati. Po semenu, ki je nekoliko salatnemu semenu podobno, se da hitreje in boljši kup zarediti, ko po sajenicah. Zanimiva je tudi travna sorta, ki se imenuje devica Marije proso ali solzica (Gemeines Zittergras), ki daje dobro redivno senokošno travo. Vsa živina jo rada je in v družbi z drugimi travami pomnožuje krmin pridelek. Ravno to velja tudi o pripotcu (Wegebreit, Plantago lovceolata), ki je rasti druge travi najmanj na potu. Te travine sorte ljubijo posebno ilovnato, nekoliko vlažno zemljo, vendar pa na suhi ilovnati zemlji tudi še storé. Tu sem spada tudi drnasta srpeca (Rasenstrausgras, Scirpus